

A névutó rokonsága

1. Történeti vonatkozásokkal is árnyalt-gazdagított, mégis leíró jellegű névutó-monográfiájára utalva SEBESTYÉN ÁRPÁD 1994-ben így ír: „Történetileg természetesen más megítélés alá eshetik a névutóval kapcsolt névszó alaktana is. Ami a szinkroniában ragtalan alanyeset, az a történetiségben a szintagmatikus előzménytől függően lehet átöröklése a zéró ragos birtokos jelzőnek (*fa* alatt, *éjfé*l tájban), lehet ragtalan főnévi jelző (*borjú* módon), lehet zéró ragos minőségjelző (*ilyen* módon), mennyiségjelző (*három* ízben), lehet ragtalan alanyeset (egy *óra* múlva) vagy egyéb analógiás ragtalan szóalak átöröklődése (*munka* nélkül) stb. Ezek a példák mutatják, hogy a szinkroniában egységesnek mutatózó képlet a történeti, szintagmatikus előzményekkel is operáló közelítésben úgy bomlik szét változatokra, mint a fehér napsugár a prizma üvegén a szivárvány színeire” (SEBESTYÉN 1994: 158).

Ez a komplex és érzékeny problémalátás, mely SEBESTYÉN ÁRPÁD egész munkásságát jellemzi, magas mérce mindnyájunk számára. Ünnepeztünk a névutók sokoldalú kérdéskörét olyan hatalmas anyagmennyiség alapján ismeri, elemzi, ami egyedülálló és megismételhetetlen. Forrásairól a Bárczi-émlékkönyvben számolt be: A JókK.-tól 1900-ig, tehát több, mint 500 évnek az állapotait és változásait vizsgálja, századonként három, összesen 16 metszetben (1994: 151–9).

Most, hogy (már jó ideje) a budapesti tanszéken magyar nyelvtörténet tankönyvet írunk, s ebben én foglalkozom a szófajttörténettel, bizony, nagyon sajnálom, hogy ezt a nagy, történeti névutó-monográfiát még nem használhatom.

2. Most néhány olyan, névutóval kapcsolatos kérdéstről szeretnék beszélni, amelyek vitatottak (vagy talán inkább csak vitatottak voltak), hogy — SEBESTYÉN tanár úr megnyugtatóására — elmondhassam, hogyan jelennek majd meg ezek a problémák a tankönyvben. E témakörök kapcsán fogom érinteni azokat a szófajokat is, amelyek a névutóval valamilyen módon kapcsolatban s ilyen értelemben rokonságban vannak.

2.1. A névutót a rokon nyelvek tanúsága és általános tipológiai szempontok alapján is ősi szófajnak minősítjük, s így az ősmagyar kor eleji szófaji rendszer

részének tekintjük (DÉCSY 1965; HAJDÚ 1966; MIKOLA 1975; KORHONEN 1980; SEILENTHAL 1985).

2.2. A névutók keletkezésének bemutatásakor (bármely nyelvtörténeti korról van is szó) nem elszigetelt szavakat vizsgálunk, hanem mondatba beépülő, grammatikai viszonyokkal összekapcsolt szintagmákat, melyekben megtörtént a viszonzyszóvá válás (sőt az ígét is, amely alá rendelődnek a névutóssá váló szerkezetek).

2.3. A keletkezéstörténeti (és „kiveszéstörténeti”) kérdések mellett természetesen kitérünk funkcionális sajátosságokra, valamint nyelvjárási, műfaji, stilisztikai kérdésekre is, bár rendszeres, mindenre kiterjedő elemzésre területmi okokból nincs lehetőség. Meg persze a tanulhatóság szempontját is szem előtt kell tartanunk. (Néha ahhoz a megoldáshoz folyamodunk, hogy ha valami, általában fontosnak tartott kérdés már sehogy sem fér bele a fejezetbe, akkor a témát kifejtő rész utáni feladatok közé tesszük, megfelelő[nek remélt] megfogalmazásban.)

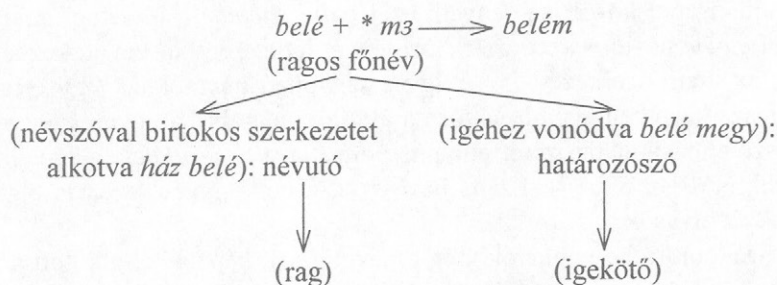
2.4. Arra is figyelünk, hogy a szintagmatikus előzmény alaptagja, amelyből majd a névutó lesz, milyen szófajú (ragos főnév, ragos névmás, határozószó, határozói igenév), hiszen a szófaj szabja meg a bővíthetőséget, az írja elő a szintagma lehetséges fajtáit. Azt is vizsgáljuk, hogy az alptag szófajából következően milyen szóalkotási mód érvényesül a névutóvá váláskor (ragszilárdulás, szófajváltás).

Sebestyén Árpád írásaiból úgy látom, hogy őt leginkább a **névutónak a határozószóval** való történeti összefüggései, illetőleg ezeknek az összefüggéseknek esetleges téves magyarázata nyugtalanítja. „A névutózásunk történeti kérdései” című cikkében a következőt írja „...a szakirodalomban szinte általános az a felfogás, hogy a névutók összeségükben [!] határozószóból származnak. E sematizáló felfogás ellen ismételtelen felszólaltunk (SEBESTYÉN 1961, 1965 stb.), kevés eredménnyel. Sajnos, úgy tűnik, ez a felfogás tükröződik majd a Történeti grammatikában is, melynek egyik szerzője így fogalmaz: »a határozószó az előzmény, amely meghatározott mondatbeli körülmények között elveszti mondatrész értékét és viszonzyszóvá (névutóvá, igekötővé, módosítószóvá, kötőszóvá) válik. (Ami természetesen nem jelenti azt, hogy az utódszófajok minden eleme határozószóból keletkezett volna)« (MÁTAI 1984: 13)” (SEBESTYÉN 1991a: 165). Ezt a részletet kéziratos kandidátusi disszertációm-ból idézte SEBESTYÉN ÁRPÁD. Remélem, a megjelent történeti nyelvtan azóta eloszlatta aggodalmait. Szerintem is már régen a múlté az a felfogás, hogy csak határozószói előzményből lehet névutó. A tőlem idézett első mondat a határozószó szófaji továbbfejlődésének lehetséges útjait jelezte; a zárójelbe tett mondatot pedig éppen SEBESTYÉN ÁRPÁDnak szántam, hogy az általa bizonyított, a tőle tanult felfogást tekintem magaménak.

Ez tükröződik most a tankönyvben is. Vagyis: Többféle szintagma alaptagja válhat névutóvá, de közülük csak az értelmezős szerkezetben szerepelhet határozószó. Tehát csak az értelmezős szerkezetben keletkezett névutók származnak határozószóból. A többi szintagma esetében más szófaji előzményekkel és azoknak más morfológiai tagolódásával számolunk. — A határozószó és a névutó alapnyelvi viszonyára a tankönyvben nem térek ki (ezt gazdag régebbi és újabb szakirodalom tárgyalja; SEBESTYÉN is: 1991a: 164–5), csak azt jelzem, hogy az ősmagyar kor elején — alapnyelvi örökségként — voltak azonos morfológiai felépítésű határozószók és névutók, vagyis e két szófaj viszonylatában „eredendő” kettős szófajúság létezett. A TNyt. után a tankönyvben is azt írom (a határozószóról szóló részben), hogy az *alól*, *alatt*, *alá* típusú háromirányú kis részrendszerek tagjai „az ősmagyar korban kettős szófajúak lehettek: névszóhoz vonódva névutói, igéhez kapcsolódva határozószoí szerepet tölthettek be” (kézirát). Az alapnyelvben pedig ez a kettős szófajúság megfelelő szintagmatikus viszonyok között, megfelelő jelentésű ragos névszókból, ragos névmásokból kétirányú fejlődéssel alakulhatott ki. Egy *hegy alá megy*, *ház belé megy* típusú szerkezetben az *alá*, *belé* ragos főnév szintaktikailag két irányban mozdulhatott el: ha a főnévhez vonódott (amellyel birtokos szerkezetet alkotott), akkor névutóvá vált, ha pedig az ige vonzáskörébe került (amivel határozós szerkezetet alkotott), akkor határozószó lett belőle.

2.5. Ezt az összefüggést az ősmagyar kori **határozószoí személyes névmások**ról szóló alfejezetben egy kis táblázattal is megpróbálom szemléltetni. A névutó rokonságába ugyanis a *belém*, *tőlem*, *mögém*-féle, a szakirodalomban többféleképpen is megnevezett szócsoport is beletartozik. Ezekben nyilván nem szókezdő helyzetben szereplő határozóragok vannak, mint annak idején ANTAL LÁSZLÓ gondolta (1961).

E határozószoí személyes névmások is birtokos szerkezetben keletkeztek, csak ezúttal nem főnév, hanem személyes névmás volt a birtokos, s mint ilyen, hangsúlytalanul a *belé*-féle ragos főnevek után álltak (vö. HONTI 1994–1995):

2.6. Ilyen értelemben tehát a **szekunder határozóragok** és távolabbról, mellékaçon az **igekötők** is a névutó rokonságába tartoznak. Ezzel kapcsolatban

csak azt jegyzem meg, hogy valószínűleg hamarabb lett a névutóból rag (már az ősmagyar kor vége felé), mint a határozószóból igekötő (az, hogy az „igekötő” felé mutató nyíl hosszabb, mint a rag felé mutató, ezt a hosszabb időt igyekszik jelezni).

A névutó az igekötővel más természetű összefüggést is mutatott az ómagyar korban. Árpád-kori szövegeinkből tudjuk, hogy például az *elé* szó egyidejűleg több szófaji értékben is beépülhetett a mondatba: lehetett névutó (ház *elé*), lehetett határozószó (*elé* 'előre' megy) (eddig csak erről a kettős szófajiságról beszéltem), de lehetett igekötő is: KTSz.: „*ele menuen bethle[hembele]*”: 'elmenvén Betlehembe', sőt, lehetett az *elém, eléd, elé* határozószói személyes névmási sor egyes szám 3. személyű tagja is (zéró személyraggal). Ez a négyes szófajúság már az egyértelműség rovására mehetett, ezért valamilyen alaki differenciálódás indult meg köztük: az igekötő végéről eltűnt a lativusrag (→ *el*), az E/3. személyű személyes névmás személyragot vett/vehetett fel (→ [ő] *eléje*), a határozószóhoz pedig hozzákapcsolódott a *-be* szekunder határozórag (→ *elébe* ~ *elibe* ~ *eleibe*; arra, hogy az *é ~ i* itt birtokos személyjel is lehet, most nem térek ki). Vagyis a névutó őrizte meg az eredeti *elé* alakot, máig. (Igaz, közben ez is felvette a *-be* ragot: *király elébe megy*, de végül az *elé* kerekedett fölülr.) Meg kell még említenünk az *elevé* alakot, amely már a HB.-ből adatható; ott határozószó. Ez azt mutatja, hogy a *-be* ragon kívül (*elébe*) ezzel az alakkal is próbálta a nyelvhasználat a határozószót alakilag is megkülönböztetni. (Megjegyzem, hogy az *elevé* morfológiai szerkezete kétféle is lehet: vagy a lativusrag ismétlődik benne: *elévé*, a *v (β)* pedig hiástültő, vagy a szóvégi lativusraggal úgy alkották újjá a határozószót, hogy azt az *ele-* teljes tőhöz tették hozzá: *elevé*; a *v (β)* így is hiástültő. Ezt a fejtegetést lehetne tovább bonyolítani azzal, hogy ez az *elevé* ~ *elévé* alakú határozószó is igekötővé vált, s mi történt akkor, de ez már túl messze vezetne a névutó rokonságától.)

2.7. A névutók rokonságának körébe tartoznak még a **névutós összetételek**, az *azalatt, délután* típusú **határozószók**. Ilyen az ÓMS.-beli *egyenbelü* határozószó is, amellyel kapcsolatban Sebestyén Árpád a Benkő-Emlékkönyvben egy érdekes újdonságot közöl: az „anyath eze*f fyaal egembelu* ullyetuc” szerkezetben a *-vel egybe* névutós szerkezet előzményét látja: „egy új névutókezdeményt keresnék az itteni szerkezetben ... Így a ragvonzó névutóknak egy értelmező határozós szerkezetben alakult változata áll előttünk, ahol a névutós összetételű határozószó a másik határozó értelmét nyomósítja: *fiával öljétek*, mégpedig *egybe, együtt*” (1991b: 576–7). Ezt is bevesszük a tankönyvbe, ezen is elgondolkoznak az olvasók.

2.8. A rokoni körbe vonhatók még a névutóknak képzőkkel alkotott származékai. Közülük most csak az *-i* képzővel alkotott **névutó-melléknevek** történetéről szólok. Először is azt kell megállapítanunk, hogy a névutó-melléknev, amennyiben azt önálló szófajnak tekintjük, márpedig (most nem részletezendő

grammatikai sajátosságai alapján) annak kell tekintenünk, a magyar szófaji rendszer legfiatalabb tagja.

ÁGOSTON MIHÁLY (a *kék szemű*-féle melléknevek mellett) a *ház mögötti kert* szerkezet típus *-i* képzős elemét függőszónak nevezi (ÁGOSTON 1974: 46–7); ez jó megjelölés, hiszen valóságos létük e képzett szavainknak csak a névutó alapszavával együtt van (SEBESTYÉN 1965: 235). Mindkét esetben az egész szerkezethez járul a képző: (*kék szem*) + *ű*, (*ház mögött*) + *i*. A névutó-melléknév funkciója tehát más, mint a névutóé: a névutó határozói viszonyjelölésre szolgál, mint a határozórag, a névutó-melléknév viszont képzői szerepű, hiszen melléknévi értékű szókapcsolatot hoz létre (vö. A. JÁSZÓ 1997: 196; KESZLER 1998: 243). Vagyis *ház mögötti* névutó-melléknéves szerkezetéről beszélünk, olyan morfológiai természetű szerkezetéről, amely melléknévi szófajú, amely minőségjelzőként kapcsolódik a jelzett szóhoz: *ház mögötti kert*. A kérdéssel kapcsolatos hasonló álláspontját KIEFER FERENC úgy fogalmazza meg, hogy a névutós szerkezetekből képzett melléknév „lexikai minta alapján a szintaxisban töltődik ki. ... Ez a képzés tehát nem szó alapú és — mint ilyen — nem tartozik szóképzési rendszerünk központi magjához” (KIEFER 1998: 238).

A továbbiakban vessünk egy pillantást a névutó-melléknévné mint szófajnak a keletkezésére: melyik nyelvtörténeti korban, hogyan és miért született meg e legfiatalabb szófajunk? Először a mikor? kérdését nézzük meg.

A *ház mögötti kert* szerkezet típus valóban a nyelvújítás hatására terjedt el, mint tudjuk (SEBESTYÉN 1979: 119–20), de hozzá kell tenni, hogy már a középmagyar korban létrejött. A szótárak közül CALEPINUSnál (1585) találjuk rá az első adatot: 778: „perendie — *Holnap vtan*, perendinus — *Honap vtanni*”, majd MA.-nél (1604): „*Ebedutanni*, Promeridianus”. Szövegbeli legkorábbi előfordulásait az Erdélyi magyar szótörténeti tár idézi: az *előtti*-t a 17. század, a *nélküli*-t a 18. század negyedik negyedéből: 1678–1683: „ha azt akarjatok, hagi regi io emlekezetű előtők dicziretes neveknek, megh mocskoloiok ne legietek, s, ez *vilagh előtti* tizesseghetek megh legie(n) ... Feljetez az Is(te)nt” (SzT. II, 1139; az itt található 1690 és 1716 közötti öt *előtteni* ’*előtti*, *előbbi*’ adatban határozószóhoz járul az *-i*); 1777: „7-ma Januarii termináltatott volt ezzel az én első feleségemtől való *istenfélelem nélküli* fiammal való bajomnak eligazítása” (SzT. IX, 591). A többi SzT.-beli névutó-melléknév 19. századi (zömmel a század első feléből való): az egyszerű névutók közül hely- és időviszonyt fejez ki az *alatti*, *előtti*, hely- és elvontabb határozói viszonyt a *feletti*, *körüli*, *közötti/közt*, csak helyviszonyt a *melletti*, *mögötti*, csak elvontabb viszonyt az *általi*, *elleni*, *iránti*, *nélküli*; a ragvonzó névutók származékai főleg helyviszonyt fejeznek ki: *vmin felüli*, *vmin kívüli*, *vmihez közeli*, elvontabbat a *vmihez képesti*.

A helyhatározói viszonyt kifejező névutó-melléknéveknek a közös sajátossága az, amit SEBESTYÉN ÁRPÁD már 1965-ös könyvében is leír, hogy elsősorban hol? irányú névutók szerepelnek így (a lehetséges magyarázatot is l. 1965: 235–

6). Az ablativusi irányú névutó-melléknevek közül a SzT.-ban csak a *felőli* szerepel. (Itt persze figyelembe kell vennünk azt, hogy a SzT. IX. kötete csak *Op*-ig jut el.) A 19. század második felétől tovább bővül e lista, mind az egyszerű, mind a ragvonzó névutók (névutós szerkezetek) származékai révén. Az adatokból az is kiderül, hogy lativusi irányú névutó(s) szerkezet nem lép be ebbe e körbe; tehát nincs *fa alái*, *ház mögéi* szerkezet (így igaztalanul gúnyolja SZARVAS GÁBOR az *alái* alakot, hiszen ilyen nem is volt [hacsak egy buzgó szerző nem gyártott ilyent]: 1895: 504). Ez a jelenség átvezet bennünket a névutó-melléknevek keletkezési módjának kérdéséhez.

A névutó-melléknevek keletkezése, illetőleg elterjedése előtti időkben a névutós szerkezetet a *való* igenév tette melléknévvé, ill. jelzői szerepre alkalmassá. A *való* tehát ilyenkor képzőszerű. SZENCZI MOLNÁR ALBERT (MA. 1604) és PÁPAI PÁRIZ FERENC szótárában (PPB. 1767) sok *való*-s szerkezet szerepel: *délelőtt való*, *egyaránt való*, *egymás után való*, *ez után való*, *főképpen való*, *idejekorán való* stb. (a névutós szerkezet helyesírása különböző; lehet, hogy több névutós szerkezet már összetapadt határozószóvá). — Korai időkben a határozószóhoz is a *való* igenevet kapcsolták, ha melléknevesíteni akarták azt: JókK. 114: „*tauolualo* helyekben”; *arra való*, *bizonyába ~*, *egyedül ~*, *éhomra ~*, *felettébb ~*, *fönn ~*, *gyakorta ~*, *hamar ~*, *mindenkor ~*, *nyilván ~*, *örökké ~*, *titkon ~*, *végiglen ~* (MA., PPB.). Az ilyen *való* (később *levő*) igeneves szerkezetek egyszerűsítésére, rövidítésére irányuló tömörítő szándék léptette be az *-i* képzőt az igenév helyére, s így születtek meg az *-i* képzős formák. — Határozószóból lett melléknév már az ómagyar korból is viszonylag bőven adatolható (*-i*-n kívül egyéb képzővel is); pl.: MünchK. 13ra: *holnap*, 65va: *èlebi* 'előbbi'; FestK. 48: *maftany*; 1504: *njhaĵ* (Száz. 1872: 478).

A névutók közül, úgy látszik, azok léptek be először az *-i* képzősek sorába, amelyek határozószóval kettős szófajúak voltak (SEBESTYÉN 1965: 235); az SzT. adatai is erre utalnak: *vmin felüli* (a 'feljebb levő' mellett 'vmin kívüli' jelentésben is): 1835: „*tartozásaikon felyüli* robotra kényszerittette volna” (SzT. III, 1120); *vmin kívüli*: 1847: „az Asztalos Czéhon Kivüli Asztalos Kászoni András” (SzT. VI, 1147); *vmihez közeli*: 1849: „(Krizsán Máriskót) Kelemen Béni Zsibón ... egy az *udvarházhoz közeli* házhoz beszállásoltatta lebetegülhetés végett” (SzT. VII, 532), s innen terjedt tovább a többi névutóra, illetőleg névutós szerkezetre, pl. *vmihez képesti*: 1848: „Ha valaki ... könnyű lopásban tanálattnék ... akkor a falusi bírák szoros kötelességeknek tartják ... hogy a *cselekedetéhez képesti* büntetést kiszolgáltathassa” (SzT. VI, 398). Szaporodásukba a német nyelv hatása a belejátszhatott: a *kötél általi halál* például a német *Tod durch den Strang* kifejezés tükörfordítása (NYOMÁRKAY 1980; BALÁZS 1983: 92). — A névutó-melléknév eddigi élete, viselkedése alapján könnyű szívvel előrejelezhető, hogy a jövőben újabb elemekkel bővül e kategória. Sőt, mivel a névutó-melléknevek (melléknévi és főnévi szófajú) összetételek alkotá-

sában is egyre erőteljesebben vesznek részt, pl. *földalatti, földönkívüli, földöntúli, ibolyántúli, munkanélküli, páriközeli* stb., ezek szaporodása is várható.

Nagy nyelvhelyességi vita bontakozott ki a múlt század elejétől kezdve erről a nyelvi változásról, a *való*, illetőleg az *-i* képző ilyen használatáról (beleértve a *kertbeni, földemi*-féle képzéseket is; vö. pl. PÁPAY 1808: 307; SZARVAS 1895: 504–6; SZILY 1902: 397; HÁMORI 1954: 423–4). Ennek a változásnak tipológiai jelentősége is van: a szintetikus kifejezési módot erősíti nyelvünkben.

D. MÁTAI MÁRIA

Felhasznált irodalom

- ÁGOSTON MIHÁLY (1974): A magyar függőszók kategóriája. *NyudÉrt.* 83. sz. 45–50.
- ANTAL LÁSZLÓ (1961): *A magyar esetrendszer.* NyudÉrt. 29. sz.
- BALÁZS JÁNOS (1983): Az areális nyelvészeti kutatások története, módszerei és főbb eredményei. In: BALÁZS JÁNOS (szerk.): *Areális nyelvészeti tanulmányok.* Bp., Tankönyvkiadó, 7–112.
- BERRÁR JOLÁN (1982): Próbák és problémák a mai magyar nyelv tankönyv új kiadásához. A szófajok. In: *Dolgozatok a magyar leíró nyelvtan köréből.* ELTE Nyelvtud. Dolg. 33. sz. 7–32.
- DÉCSY, GYULA (1965): *Einführung in die Finnisch-Ugrische Sprachwissenschaft.* Wiesbaden, Otto Harrassowitz.
- HAJDÚ PÉTER (1966): *Bevezetés az uráli nyelvtudományba.* Bp., Tankönyvkiadó.
- HÁMORI ANTÓNIA (1954): A jelzői értékű hátravetett határozó használatának kérdéséhez. *MNy.*, 50: 419–31.
- HONTI LÁSZLÓ (1994–1995): A mondat szórendje és a morfémák sorrendje közti összefüggés az uráliban. *NyK.*, 94: 89–117.
- A. JÁSZÓ ANNA főszerk. (1997): *A magyar nyelv könyve.* Bp., Trezor Kiadó.
- KESZLER BORBÁLA főszerk. (1998): *Magyar grammatika.* Kézirat. Bp.
- KIEFER FERENC (1998): Alaktan. In: *Új magyar nyelvtan.* Bp., Osiris Kiadó. 187–289.
- KORHONEN, MIKKO (1980): Über die struktural-typologischen Strömungen (Drifts) in den uralischen Sprachen. In: O. IKOLA (ed.): *Congressus Quintus Internationalis Fenno-Ugristarum.* Turku 20–27. VIII. 1980. Pars I. Turku 87–110.
- MIKOLA TIBOR (1975): *Die alten Postpositionen des Nenzischen (Juraksamojedischen).* Bp., Akadémiai Kiadó.
- NYÍRI ANTAL szerk. (1993): *A Münchener Kódex magyar–latin szótára.* Bp., Akadémiai Kiadó.
- NYOMÁRKAY ISTVÁN (1980): Német tükörfordítások a horvátban és a magyarban. *MNy.*, 76: 436–47.
- PÁPAY SÁMUEL (1808): *A magyar irodalom esmérete.* Veszprém.

- SEILENTHAL, TÖNU (1985): A névutók fejlődésútjai az uráli nyelvekben. In: Материалы международного конгресса финно-угроведов. Москва, Наука, 1990. Том 2. 411–3.
- SEBESTYÉN ÁRPÁD (1965): *A magyar nyelv névutórendszere*. Bp., Akadémiai Kiadó.
- SEBESTYÉN ÁRPÁD (1979): Névutóhasználatunk főbb sajátosságairól. *MNyj.*, 22: 107–22.
- SEBESTYÉN ÁRPÁD (1991a): Névutózásunk keletkezéstörténetéhez. *Folia Uralica Debreceniensia*, 2. 159–72.
- SEBESTYÉN ÁRPÁD (1991b): Árpád-kori szövegeink névutózásához. In: HAJDÚ MIHÁLY–KISS JENŐ (szerk.): *Emlékkönyv Benkő Loránd hetvenedik születésnapjára*. Budapest.
- SEBESTYÉN ÁRPÁD (1994): Módszertani megjegyzések névutózásunk fejlődéstörténetének vizsgálatához. *MNyTK.* 200. sz. 151–9.
- SIMONYI ZSIGMOND (1884): Önállósított határozók. In: *Budenz-Album*. Bp., 48–80.
- SZARVAS GÁBOR (1895): Magyartalanságok. *Nyr.*, 24: 501–36.
- SZILY KÁLMÁN (1902): *A magyar nyelvújítás szótára*. Bp.